AH 642
2026Z22880

Antwoord van minister Herbert (Economische Zaken en Klimaat), mede namens de minister van Klimaat en Groene Groei (ontvangen 16 november 2026)

1.

Bent u bekend met de recente publicatie Buy European need not break the bank van het Jacques Delors Centre?

Antwoord

Ja.

2.

Onderschrijft u de conclusie dat strengere Europese voorkeursregels en eisen aan koolstofarme productie mogelijk zijn zonder hoge meerkosten voor eindgebruikers?

Antwoord

Het kabinet vindt het belangrijk onderscheid te maken tussen de twee instrumenten, namelijk voorkeursregels en eisen aan koolstofarme productie. Nederland is een aanjager van non-discriminatoire vraagcreatie-maatregelen, zoals koolstofarme productnormen. Het kabinet onderschrijft dat dergelijke producteisen gepaard gaan met aanvaardbare gelimiteerde prijsstijgingen, zoals ook toegelicht en het non-paper over vraagcreatie[1] en het BNC-fiche over de Industrial Accelerator Act (IAA)[2].

Voorkeursregels kunnen daarentegen hogere meerkosten meebrengen voor bedrijven en consumenten en op gespannen voet met de internationale verplichtingen van de EU staan. Ook kunnen voorkeursregels mogelijke tegenreacties uitlokken van derde landen die hier specifiek door geraakt worden (bijvoorbeeld via importheffingen). Daarmee zullen mogelijk elders kosten voor consumenten hoger uitvallen of kan het aanbod van producten die van belang zijn voor bijvoorbeeld de verduurzaming van de industrie en energietransitie onder druk komen te staan. Het kabinet is daarom voorstander van meer generieke vraagcreatiemaatregelen, zoals koolstofarme productnormen, en draagt dit ook actief uit in Brussel.

---

[1] The Netherlands, Ireland, Portugal, Luxembourg, (2025), *Demand creation for clean products in the steel and chemical industry*, https://open.overheid.nl/documenten/00fb47ee-d538-41a7-84b5-1829d916fbd4/file
[2] BNC-fiche Industrial Accelerator Act, (2026), https://open.overheid.nl/documenten/597c33b1-5cbf-4c77-8b08-0917ee54762e/file

Tegelijkertijd kan een combinatie van vraagcreatiemaatregelen met ingeperkte Europese voorkeursregels (‘made *with* EU’) er juist wel voor zorgen dat de verduurzaming van de industrie in Europa van de grond komt omdat er gegarandeerde vraag is. Daarom heeft het kabinet hier op het vlak van groen staal ook op ingezet in de onderhandelingen van de IAA. Om de meerkosten daarvan te beperken is in de IAA de eis gesteld dat de meerkosten niet meer dan 25% mogen zijn.

3.

Hoe reflecteert u op de conclusie dat het huidige voorstel voor de Industrial Accelerator Act (IAA) onvoldoende prikkels biedt voor investeringen in de Europese industrie en dat strengere Europese voorkeurseisen gewenst zijn?

Antwoord

Het kabinet is van mening dat het huidige voorstel inderdaad nog te weinig investeringsprikkels voor schone marktcreatie biedt en zou hier graag meer ambitie zien. Hiervoor moet wel het juiste instrumentarium worden gebruikt om investeringsprikkels te creëren. Het kabinet benadert Europese voorkeurseisen met terughoudendheid. Het EU-voorkeursprincipe kan worden ingezet om de weerbaarheid van de EU te versterken en, wanneer minder ingrijpende maatregelen of inzet van bestaande handelsinstrumenten ontoereikend zijn, om strategische markten te stimuleren die essentieel zijn voor de lange termijn weerbaarheid van de EU. Aan de hand van uitgebreide analyses heeft het kabinet de Nederlandse positie bepaald, waarbij voor een aantal sectoren of producten EU-voorkeurseisen een toegevoegde waarde hebben, en waarbij het kabinet een '*Made with Europe'* benadering hanteert.

Het kabinet kijkt wel primair naar andere instrumenten om de vraag en productie van schone producten op te schalen en investeringsprikkels voor verduurzaming vorm te geven. Zoals hierboven beschreven, gelooft het kabinet dat hogere normen voor koolstofarme producten de meeste impact kunnen hebben, omdat dit een duidelijke transitiepad voor productieprocessen meegeeft en de industrie daarmee zekerheid voor de lange termijn biedt dat investeren in duurzame productieprocessen loont. Het kabinet pleit in Brussel actief voor hogere productnormen voor koolstofarme productie, voor verplichte labels om consumenten te informeren en voor een uitbreiding van de reikwijdte van de IAA naar andere energie-intensieve-industriesectoren. Tot slot vraagt het bieden van prikkels voor investeringen in de Europese industrie om goede randvoorwaarden om te verduurzamen, zoals het aanpakken van netcongestie.

4.

Onderschrijft u dat brede uitzonderingen op Europese voorkeursregels en groene producteisen de effectiviteit beperken, maar ook extra bureaucratie en onzekerheid veroorzaken? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Ook hier maakt het kabinet onderscheid in de toepassing van voorkeursregels en groene producteisen. Wat betreft voorkeursregels pleit Nederland voor een brede reikwijdte, zodat gelijkgestemde handelspartners toegang houden tot onze markt, in overeenstemming met de internationale verplichtingen van de EU.

Nederland en de EU zijn bovendien gebaat bij goede handelsbetrekkingen met deze landen.

Wat betreft de koolstofarme producteisen onderschrijft het kabinet de conclusies van het rapport. De gevraagde productnormen zijn te laag om daadwerkelijk impact te hebben en de mogelijkheid tot uitzonderingen zijn mogelijk snel bereikt. Het kabinet pleit in Brussel dan ook voor meer en hogere productnormen. Indien deze hogere productnormen doorgevoerd worden, is het wat het kabinet betreft geoorloofd kleinere publieke instanties in beginsel te ontzien bij sommige verplichtingen als dit tot disproportionele kostenstijgingen leidt of tot vertraging van publieke projecten door uitblijven van deelnemende partijen aan tenders.

5.

Kunt u hierbij specifiek ingaan op de generieke kostenuitzondering en de positionering van Nederland op dit principe? Hoe reflecteert u op de kritiek in dit onderzoek?

Antwoord

Het kabinet is van mening dat bij disproportioneel hoge kosten voor publieke projecten en bijbehorende instanties het geoorloofd kan zijn verlichting te geven. Echter, het kabinet denkt dat deze uitzondering niet regelmatig toegepast hoeft te worden, omdat, zoals het rapport zelf ook constateert, de relevante productnormen naar verwachting geen grote prijsstijgingen teweeg zullen brengen. Mochten de kosten van publieke projecten met meer dan 25% tot 30% stijgen, biedt de opgenomen uitzonderingsclausule hier verlichting.

6.

Bent u bereid om de reikwijdte van de IAA uit te breiden naar meer markten en aanvullende strategische componenten, zoals de publicatie aanbeveelt? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Het kabinet pleit actief voor een bredere scope van markten, sectoren en producten onder de IAA voor groene vraagcreatie instrumenten. Zoals eerder genoemd maakt kabinet bij de inzet van deze instrumenten onderscheid tussen koolstofarme productnormen en EU-voorkeurscriteria. Voor non-discriminatoire productnormen pleit het kabinet voor een brede reikwijdte qua sectoren en toepassing, omdat daarmee een grotere bijdrage wordt geleverd aan de verduurzaming van de industrie.

Voor EU- oorsprongseisen ziet het kabinet een mogelijke rol om de weerbaarheid van strategische sectoren te versterken waar andere maatregelen niet toereikend zijn. Aan de hand van uitgebreide analyses van de verschillende sectoren heeft het kabinet gekeken naar de potentiële effecten van toepassing van EU-voorkeurscriteria op bijvoorbeeld kosten en leveringszekerheid. Naar aanleiding van deze analyses is er voor een aantal sectoren of producten een toegevoegde waarde, waarbij de EU een *'Made with Europe'* benadering als uitgangspunt hanteert. Indien er nieuwe sectoren worden voorgesteld zal het kabinet dit ook afwegen

7.

Waarom kiest u voor terughoudendheid bij Europese oorsprongseisen, en een brede definitie van wat Europees is, terwijl een nauwere definitie en harde Europese voorkeursregels volgens de publicatie de vraag naar Europese producten vergroten en daarmee investeringen in Europese productie stimuleren?

Antwoord

Zoals ook aangegeven in het BNC-fiche, benadert het kabinet vormen van een Europees voorkeursprincipe met terughoudendheid, onder meer omdat een dergelijk principe toegang tot en aantrekkelijkheid van de Europese afzetmarkt kan beperken, terwijl het onderhouden van goede economische betrekkingen met derde landen juist in het Nederlands en Europees belang is. Niet alleen vanwege de diversificatie-mogelijkheden die dit ten aanzien van risicovolle strategische afhankelijkheden met zich meebrengt, maar ook omdat de Nederlandse welvaart sterk afhankelijk is van open handel. Bovendien kan een voorkeursprincipe op gespannen voet staan met de internationale verplichtingen van de EU. In dit kader is het kabinet dan ook van mening dat een Europees voorkeursprincipe zo min mogelijk verstorend moet zijn voor open handel tussen de EU en derde landen, tenzij vanuit de optiek van borging van onze economische weerbaarheid aanleiding bestaat voor een andere afweging. Door blijvend te toetsen aan proportionaliteit, tijdelijkheid en doelmatigheid, kan onbedoelde negatieve impact op derde landen beperkt blijven, en is de positie verenigbaar met de Nederlandse open handelseconomie.

8.

Kunt u toelichten hoe u de overweging maakt of u voor of tegen Europese oorsprongseisen voor (strategische) producten bent?

Antwoord

Het kabinet is terughoudend met het inzetten van een EU-voorkeursprincipe. Het principe kan worden ingezet om de weerbaarheid van de Unie te versterken en, wanneer minder ingrijpende maatregelen of inzet van bestaande handelsinstrumenten ontoereikend zijn, om strategische markten te stimuleren die essentieel zijn voor de lange termijn weerbaarheid van de Unie. Hierbij dienen per sector, waardeketen of industrie zorgvuldig de baten afgewogen te worden tegen de kosten[3]. Per product of sector zal een afweging gemaakt worden hierover of inzet van het instrument gerechtvaardigd is. Ook wordt er gekeken naar de tijdelijkheid, doelmatigheid en proportionaliteit van de voorgestelde EU-voorkeurscriteria. Daarnaast vind het kabinet het belangrijk dat markttoegang voor gelijkgestemde handelspartners zo min mogelijk wordt belemmerd en zij worden meegenomen in onze '*made with Europe'* benadering. Door deze brede afweging kan per product of sector goed de impact van de maatregel worden beoordeeld en daarmee de Nederlandse inzet voor de Europese onderhandelingen.

9.

[3] Waarbij baten en kosten niet enkel geldelijk worden gekwalificeerd, maar ook kwalitatief worden bekeken, denk aan een bijdrage aan verduurzaming of verslechtering van de (handels)betrekkingen met derde landen.

Waarom zorgt de Nederlandse positie volgens u voor meer investeringszekerheid in Europese verduurzaming van de industrie dan de positie die in de publicatie wordt onderbouwd?

Antwoord

Nederland pleit in de IAA voor een combinatie van positieve signalen om te investeren in groene productieprocessen, met behoud van een open handelseconomie. De combinatie hiervan zorgt voor gedegen concurrentie en prikkels tot innovatie en tot behoud van de mogelijkheid om, waar de EU nog niet in eigen productie kan voorzien, ook goede en gediversifieerde import betrekkingen te onderhouden. Met een te strikte benadering van een EU-voorkeursprincipe neemt de kans toe dat de Europese industriële positie juist wordt verzwakt, omdat handelsbetrekkingen met derde landen mede voorzien in goederen en technologieën die van belang zijn om de energietransitie en verduurzaming van de industrie te stimuleren. Ook heeft Nederland een relatief grote verwerkende industrie, die profiteert van invoer van producten uit derde landen. Door hier een gewogen positie in te nemen en op productniveau te kijken waar bescherming een meerwaarde kan of moet bieden, kan gerichter investeringszekerheid worden gecreëerd.

Het kabinet onderschrijft wel dat het huidige IAA-voorstel niet ambitieus genoeg is om de schone marktcreatie te bewerkstelligen. Daarom pleit het actief voor hogere en meer productnormen en verplichte labels om consumenten te informeren.

10.

Bent u bereid om voor strategische sectoren oplopende minimumpercentages voor koolstofarme – en Europese – productie in te stellen met oog op een duidelijk einddoel, zodat producenten zekerheid krijgen over de toekomstige vraag? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Nederland heeft samen met bedrijven succesvol gepleit voor het opnemen van incrementeel stijgende koolstofarme normen. Hoewel dit een goed begin is, pleit Nederland voor meer vraagcreatie instrumenten voor meer sectoren onder de IAA. Voor maatregelen aangaande de chemiesector is hiervoor reeds ruimte opgenomen per gedelegeerde handeling, het kabinet steunt deze provisie. Nederland ziet daarnaast graag meer ambitie rond groene vraagcreatie, maar dit staat in beginsel los van productie sec in Europa.

11.

Ziet u op basis van de publicatie reden om uw positionering op de IAA te heroverwegen en te pleiten voor ambitieuzere Europese voorkeursregels en groene mandaten? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Het kabinet acht een ambitieuzere inzet op groene vraagcreatie noodzakelijk en heeft dit reeds nadrukkelijk onderdeel gemaakt van de positionering ten aanzien van de IAA. Het kabinet pleit hier dan ook consequent voor in de onderhandelingen in de Raad voor Concurrentievermogen. Dit betreft onder meer een geleidelijke uitbreiding van de sectoren waarop de maatregelen voor groene vraagcreatie van toepassing zijn, hogere en in de tijd oplopende mandaten voor de afname van koolstofarme producten en een zorgvuldige afweging van de inzet van Europese voorkeursregels.

De betreffende publicatie geeft dan ook geen aanleiding om de kabinetsinzet te heroverwegen, maar onderstreept het belang van de koers die het kabinet reeds voorstaat. Het kabinet blijft zich in de onderhandelingen inzetten voor voldoende ambitieuze en toekomstbestendige maatregelen die de vraag naar koolstofarme producten stimuleren, investeringszekerheid bieden aan bedrijven die verduurzamen en tegelijkertijd bijdragen aan de concurrentiekracht en weerbaarheid van de Europese industrie.

12.

Zijn er onderdelen van deze publicatie die u in overweging neemt voor de positionering van Nederland bij toekomstige Europese wetgeving t.a.v. industriebeleid?

Antwoord

Het kabinet onderschrijft wat betreft koolstofarme productnormen grotendeels wat het rapport opschrijft. Het kabinet pleit actief voor hogere productnormen in meer sectoren om meer impact te creëren en meer investeringszekerheid te creëren. Daarbij deelt het de analyse over beperkte kostenstijgingen ten gevolge van deze koolstofarme productnormen. Ook deelt het kabinet de opvatting dat te makkelijke uitzonderingsgronden om koolstofarme productnormen toe te passen niet bijdragen aan het versterken van de groene business case, maar soms geoorloofd kunnen zijn om projecten ten behoeve van de energietransitie of de verduurzaming van de industrie door te kunnen laten gaan. Het kabinet blijft in beginsel terughoudend met inperking van de geografische reikwijdte voor toepassing van voorkeursregels.